

הדברה ידידותית לסביבה של מחלת ריקבון פרי התמר הנגרמת על ידי

Aspergillus niger

אבי סדובסקי ותמיר טיקוצ'ינסקי, מו"פ ערבה דרומית, ברוך לוזון, שה"מ

הצגת הבעיה

מחלת ריקבון פרי התמר פוגעת בעיקר בזנים מגיהול ודקל נור, גורמת להחמצה וקלקול הפרי והופכת אותו לבלתי ראוי למאכל אדם. המחלה נגרמת ע"י הפטרייה *Aspergillus niger* התוקפת את הפרי בשלב החלפת הצבע עד סיום שלב הבוחל. לא ברור אם הפטרייה היא פתוגן ראשוני התוקף את הפרי בתנאים מתאימים או שהוא פתוגן משני התוקף את הפרי לאחר שנפגע חיזונית על ידי גורם אחר והפציעה מהווה זרז לנביטה והתפתחות הפתוגן ניסיונות להדברת המחלה ע"י פונגצידים לא עלו יפה ולמעשה אין כיום תכשיר יעיל לטיפול מניעה והדברה. במחקר שבוצע במשך מספר שנים בערבה נמצא כי הפטרייה אנדמית (נפוצה באופן טבעי) במטעי תמרים בערבה ושוכנת בעיקר בקרקע. נבגי הפטרייה מופצים לצמרות העצים ולפרי כתוצאה מפעילות חקלאית ורוחות. הופעת המחלה קשורה לתנאי מזג אויר בעיקר לחות גבוהה. לאחרונה ישנה עליה בנגיעות במחלה במטעים הצפוניים של הערבה הדרומית. היות והתמר נאכל עם קליפתו וצרכני הפרי האירופאים רגישים מאד לגבי תכשירי ההדברה אותם הם מאשרים לשימוש מוצע לבחון את יעילות ההדברה של מספר תכשירים ידידותיים לסביבה שחלקם מאושרים לחקלאות אורגנית ומשמשים להדברת אספרגילוס בגידולים אחרים.

מטרת העבודה

בחינת יעילות תכשירים ידידותיים לסביבה בהדברת מחלת ריקבון פרי בתמר הנגרמת ע"י

Aspergillus niger

מהלך המחקר ושיטות העבודה

עבודה זו לא מבוצעת ע"פ התכנית היות ובמהלך עונת 2008 ניסינו להשרות התפתחות מחלה ע"י הגברת לחות באשכול אולם ללא הצלחה. במידה ותתגלה נגיעות במחלה ב 2009 יבדקו התנאים בהם היא התפתחה.

תוצאות

התגלתה נגיעות קשה בגדיד הראשון בחלק מהחלקות באליפז. התגלו פירות נגועים ברמה לא גבוהה (פחות מ 5%) במהלך הגדיד ביהל.

מסקנות והמלצות להמשך המחקר

ע"פ הנלמד עד כה למחלה שלושה מופעים. הראשון הוא פגיעה בפרי במהלך ההבשלה לפני הגדיד. פרי זה נושר או מתגלה בגדיד הראשון (אליפז 2009). המופע השני מופיע בפרי צהוב ובוחל במהלך הגדיד, התפתחות המופע ספורדית ותוך יממה או ששתיים הפרי נרקב והופך בלתי ראוי לשיווק (יהל 2008 2009). המופע השלישי הוא פרי הנפגע לאחר הגדיד במהלך ולאחר הטיפולים ליבוש או הידציה. נגיעות זו קשה לגילוי והיא הבעייתית היות ומתפתחת בפרי במהלך השיווק והצריכה. היות והנגיעות בערבה דרומית נמוכה ביחס לאזורים אחרים הוחלט לסיים את המחקר באזור. מומלץ להקים צוות רחב שיעסוק במחלה באזורים יותר נגועים.